

OM DETTE HEFTET: SV PÅ SOTTESENG?

Det overordnede målet med dette nummeret av *Vardøger* er å beskrive tilstanden i Sosialistisk Venstreparti, diagnostisere tilstanden og å drøfte motsetningene og dilemmaene i SVs posisjon. Det er vår overbevisning at mange har oversett, undervurdert og misforstått SVs problemer. Problemene har både en strategisk, en ideologisk og en organisatorisk side. Det strategiske problemet er kanskje lettest å få øye på. SV opptrer overfor Arbeiderpartiet som en forsmådd frier: i det ene øyeblikket ydmyker og innnyder SV seg for i det neste øyeblikket å rase over at den utkårne foretrekker andre beilere. Tydeligere kan vel ikke noe parti demonstrere sin avmakt. Forholdet til Arbeiderpartiet har alltid vært problematisk for SV. Dagens strategi er åpenbart feilslått. Spørsmålet er *hvorfor* den er feilslått.

Mange oppfatter dagens Norge som avideologisert. Etter vår mening er det langt mer riktig å si at den ideologiske ensrettingen ikke har vært sterkere siden 1950-tallet. Markedsliberale og konservative ideer har fått et gjennomslag i samfunnsdebatten de færreste ville trodd var mulig for 20 år siden. Den ideologiske nyorienteringen i Arbeiderpartiet er en viktig del av denne prosessen. SV har ikke forsøkt å utnytte det ideologiske «tomrommet» til venstre, snarere tvert om. Partiets ideologiske profil har blitt tonet ned til fordel for «sterke» utspill i enkeltsaker. SV og tidligere SF har alltid vært sterkt profilert på enkeltsaker. Det nye ligger i at partiets ideologiske fundament – partiets «sjel», om en vil – ikke så tydelig kommer til uttrykk gjennom de sakene partiet reiser. Selv blant partimedlemmene synes det å herske usikkerhet om hva som utgjør partiets ideologiske plattform. Parti-programmene har ikke bare blitt stadig vagere, de har også mistet sin funksjon som ledetråd for partiets praktiske politikk. En må spørre: hvorfor skulle det vanlige medlem eller kommunestyrerepresentant ta partiprogrammet på alvor når partilederen ikke gjør det?

SV har aldri vært sterkt organisatorisk. Partiets organisasjonsgrad (andelen av partiets velgere som er medlemmer av partiet) har alltid vært blant de laveste. Organisasjonen har vært preget av betydelig gjennomtrekk og en lite forpliktende arbeidsstil. Denne tendensen har blitt forsterket de siste årene. Medlemstallet har gått nedover (Se Ebbings bidrag i dette *Vardøger*), mye tyder på at aktiviteten i organisasjonen er svakere enn på lenge, og SV har – selv etter valgnederlaget i 1995 – de minst lojale velgerne av noe norsk parti, Fremskrittspartiet inkludert. (I en meningsmåling utført for NRK i april 1996 sa 21% av de som sa de ville stemme SV, at de stemmer SV i mangel av et bedre alternativ. Det er den høyeste andelen for noe parti. Bare 9% sier de

liker SV «meget godt». Det er det svakeste resultatet i undersøkelsen.) Mange medlemmer er passive, frustrerte og trolig på vei ut av politisk arbeid.

Vi håper bidragene i dette nummeret av *Vardøger* vil bidra til en riktigere analyse av dagens SV i en kritisk periode for partiet. Dels er det på tide å oppsummere moderniseringseksperimentet, dels vil vi reise tvil om en del av de vedtatte «sannheter» om SV. Vi har ønsket å belyse SVs situasjon fra ulike perspektiver. Vi har derfor invitert bidragsyterne til å vurdere ulike sider av SVs situasjon på fritt grunnlag. Bidragene kan derfor ikke leses som en enhetlig analyse. (Bidragsyterne har heller ikke lest hverandres bidrag.) I sum tror vi likevel bidragene i dette nummeret av *Vardøger* vil tegne et riktigere og mer oppdatert bilde av SV enn tidligere framstillinger.

Per Maurseth beskriver de lange linjene i SFs og SVs historie med vekt på de motsetningene innen Arbeiderpartiet som bidro til å forme det nye partiets «sjel» – ikke bare i form av standpunkter og programmer, men også i form av en særegen partikultur. *Anders Todal Jenssen* drøfter hvordan feiltolkninger av SVs historiske erfaringer har bidratt til å skape handlingslammelsen i dagens partiledelse.

Vi har bedt *Finn Gustavsen* vurdere noen av de grunnleggende dilemmaene i SVs strategiske situasjon, blant annet forholdet til Arbeiderpartiet – foruten SVs ideologiske nyorientering. Vi håper dette bidraget vil få flere av partiveteranene «ned fra gjerdet». Synspunktene blir presentert i form av et intervju *Vardøger* gjorde med Finn Gustavsen våren 1996.

Torstein Hjellum diskuterer den indre utviklingen i Arbeiderpartiet og SV i lys av en av de klassiske tesene i politisk sosiologi: «oligarkiets jernlov»: at enhver organisasjon etterhvert vil bli dominert av en liten lederklykk uansett hvor egalitær organisasjonens ideologi måtte være. *Hans Ebbing* drøfter også SVs indre liv, nærmere bestemt partikulturen (eller muligens mangelen på kultur), slik han har observert den fra SVs landsstyre. Sammen gir de to bidragene et innsiktsfullt bilde av hvorfor aggregeringen av politiske holdninger i en organisasjon blir systematisk skjev.

EU-striden ble, overraskende for mange, en vanskelig periode for SV. *Dag Seierstad* drøfter SVs rolle i EU-striden. Han legger vekt på å prøve å vise hvordan tvetydigheter fra SVs side ble utnyttet av ja-avisene i et forsøk på å splitte nei-siden, og hvordan dette forsterket eksisterende spenninger innad i SV. Hvis Seierstads analyse er korrekt, impliserer det at SV er ute av stand til å korrigere det bildet mediene tegner av partiet, selv overfor sine egne medlemmer og sympatisører.

Den politiske utviklingen i Oslo har flere ganger blitt oppfattet som et «laboratorium» for utprøving av rikspolitiske samarbeidskonstellasjoner. *Vegard Nore* og *Anders Ekeland* evaluerer byrådsamarbeidet mellom SV og Arbeiderpartiet mellom 1991 og 1995 i lys av Oslo SVs ambisjoner og

eksperimentets rikspolitiske betydning. De presenterer et mer nyansert bilde av dette samarbeidet enn det som preget SV i årene 1993-95.

Knut H. Sørensen og *Arne Overrein* drøfter i to artikler viktige sider ved den ideologiske nyorienteringen i SV. Et viktig trekk ved SVs fornyelse er den nesegruse beundringen for informasjonsteknologi rettet mot massekonsumpsjon paret med uklare forestillinger om «styring» av denne teknologien. Sørensen drøfter mulighetene og farene for selvmotsigelser i en sosialistisk teknologipolitikk. Et annet interessant trekk ved den ideologiske nyorienteringen er det brennende ønsket om å være «på parti med framtida». Konfliktene innad i SV har dermed blitt tolket som en motsetning mellom «fornyere» og «bakstrevere». Overrein vurderer dette bildet gjennom en sammenlikning av Erik Solheims bok *Den store samtalen* og SF/SVs «gamle» plattform: «Den tredje vei».

Redaksjonen